

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی

دانشگاه بین المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

کارگاه بین المللی شدن آموزش عالی باتاکید بر نقش و جایگاه اعضای هیات علمی

غلامرضا ذاکر صالحی
موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی

www.g-zakersalehi.ir

www.irphe.ac.ir

@zakersalehii

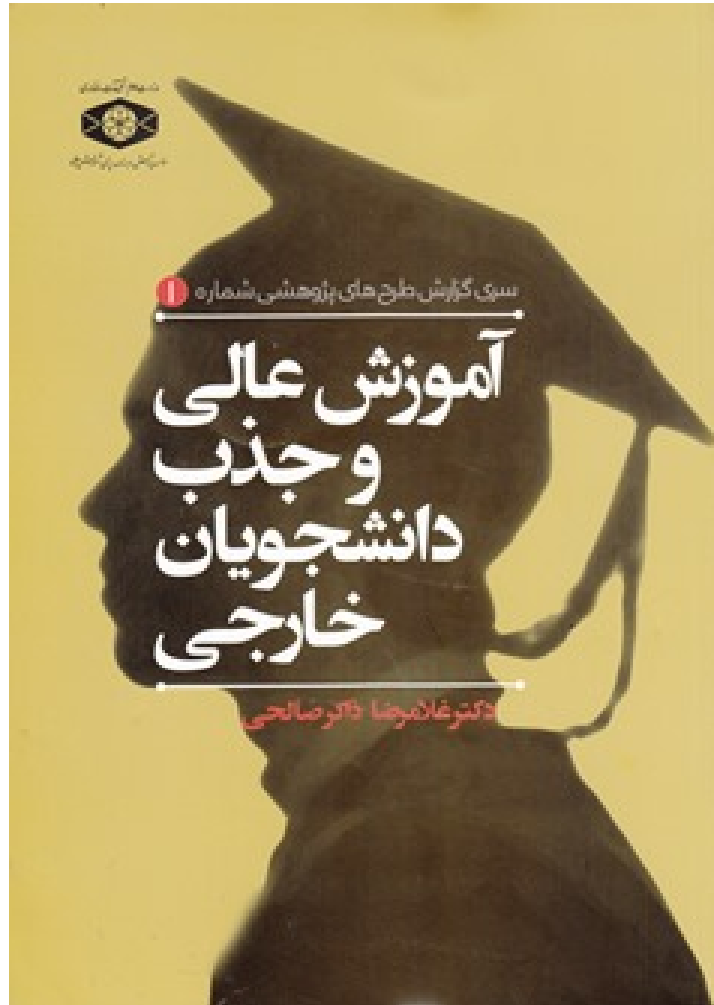

سیاه مشق ها

- کتاب آموزش عالی و جذب دانشجویان خارجی
- پایان نامه دکتری محسن نظرزاده زارع، دانشگاه تهران
- پایان نامه دکتری محمد نیک بین، موسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی
- پایان نامه دکتری محمدعلی رضانی، دانشگاه شهید بهشتی

اهداف

فهم دوباره بین المللی شدن دانشگاه
مرور وضعیت بین المللی شدن در ایران
نقش و جایگاه اعضای هیات علمی در این میان

1

چارچوب بحث

فهم دوباره

وضع ما

جذب دانشجو

نقش اعضا

بين المللى شدن؟

سهم ما از این شلوغ بازار چیست؟

- بین المللی شدن بروکراتیک
- بین المللی شدن مسابقه ای، پرستیژی
- بین المللی شدن محدود، حاشیه ای، فعالیتی (درمقابل بینشی)
- شهرت، برندسازی
- بین المللی بودن ذاتی و بنیادین (مرحله تاسیس دانشگاه)

سطوح نازل و عالی مشارکت و همکاری

پیچیدگی های مساله در ایران

- بین المللی شدن دانشگاهها وارد اسناد سیاستی شده اما فقط بصورت حکم تکلیفی (بدون برنامه جامع، نظام تقسیم کار ملی، منابع پایدار/نظام تخصیص منابع)/تناقضات در اسناد//خطر سطحی و پوپولیستی شدن ایده//وجود سیاست عملی و ضمنی. کوه یخ/
- همکاریهای فردی، مقطعی، زودگذر و ناپایدار
- تمرکز ایده در جذب دانشجویان خارجی/نه تبادل و نه mobility

ادامه

- تکمیل نشدن اضلاع بیرونی سیاست/سیاست سازمانی/پویش همه جانبه/
- فقدان چارچوب مفهومی/آشفته‌گی در عمل/کاهش قدرت انتخاب و تلفیق‌کنندگی
- فقدان مشی ملی و بازشناسی و ترمیم سنت علمی گذشته: جندی شاپور/بیت الحکمه/نظامیه/الازهر/المستنصریه/حوزه نجف/دارالفنون
- جنبه‌های مغفول و از قلم افتاده بسیار: برنامه درسی، برنامه کلان پژوهشی، زیرساخت زبان، گشودگی، تعهد

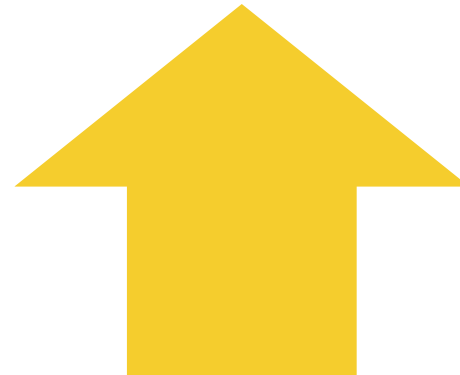

سطح راهبردی

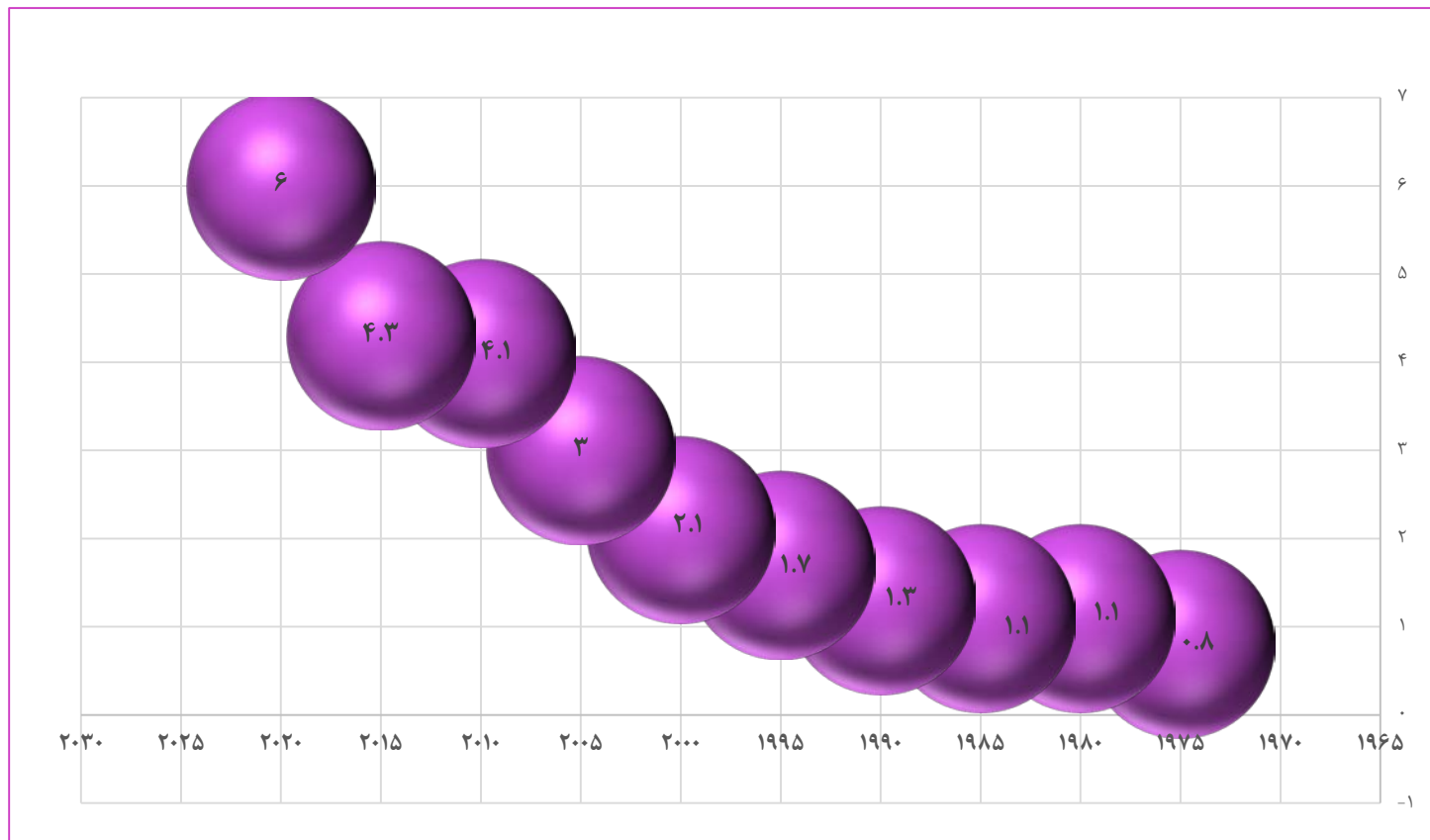
آزادسازی

برنامه ریزی
و کنترل

به جرم بحرانی برای تحول نرسیده ایم: کاسب خرده پاهستیم

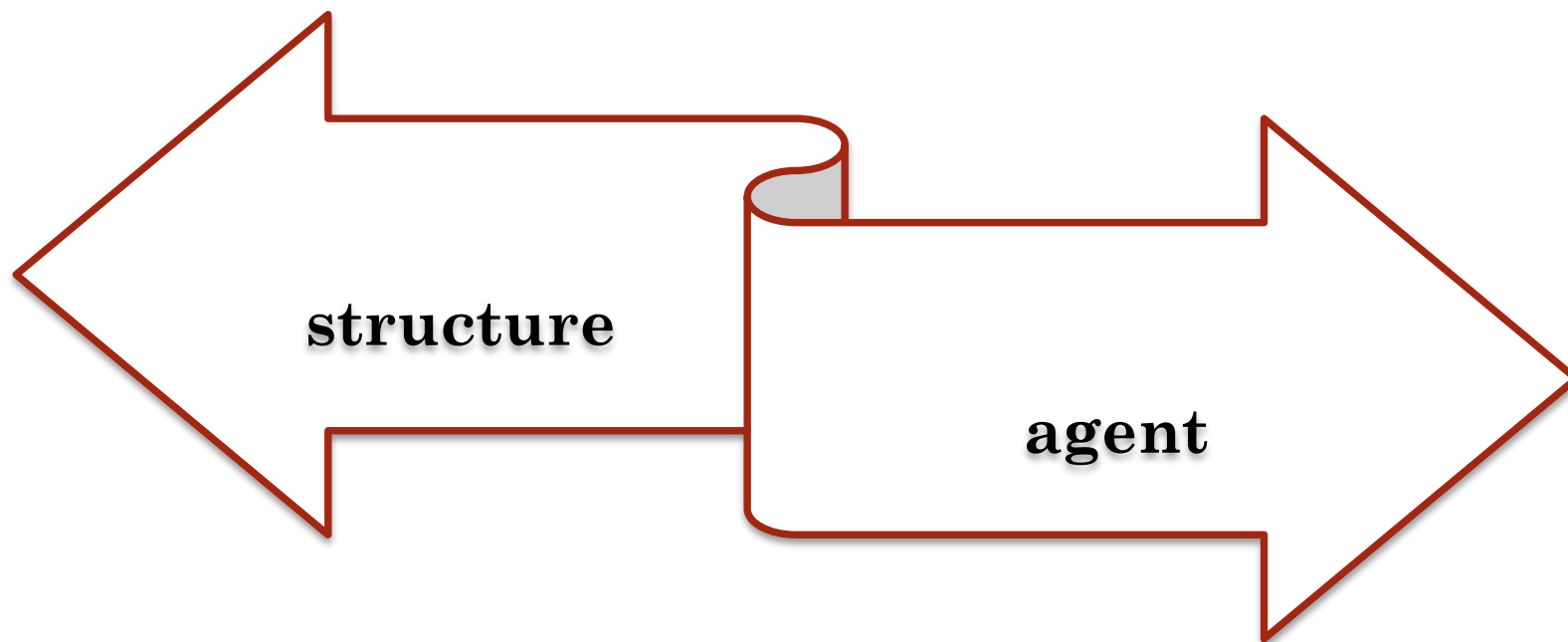

آیا کاری مانده است که نکرده باشیم؟

- شرکت در اتحادیه منطقه ای یا بین المللی
- ایجاد مناطق آزاد علمی
- پردیسهای بین المللی خودگردان پولی
- توسعه دانشگاه مجازی (مهرالبرز-فاران-.....)
- برگزاری دوره های مشترک تحصیلات تکمیلی
- تاسیس شعبه دانشگاه ایرانی در خارج کشور
- یک دانشگاه بزرگ بین المللی (امام خمینی ره)
- فعال شدن همه دانشگاهها
- فعال شدن دانشگاههای مرزی
- اعطای بورسیه به دانشجویان بین المللی
- شرکت در پروژه های بزرگ مقیاس
- جنبش تفاهم نامه نویسی!

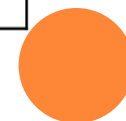

کنشگران سرزنده و ساختارهای کهنه

قبل از ۱۳۵۷ چه گذشت؟

دانشگاه	کشور	دانشگاه همکار
دانشگاه تهران	فرانسه - آمریکا	ایلینویز - ایندیانا - آلاباما - دانشگاه ایالتی کلرادو - یوتا
دانشگاه بوعلی سینا	فرانسه	
دانشگاه پهلوی شیراز	امریکا	پنسیلوانیا - کنت
دانشگاه صنعتی آریا مهر	امریکا	مؤسسه فناوری ماساچوست
دانشگاه رضا شاه مازندران	امریکا	دانشگاه هاروارد
دانشگاه گیلان	آلمان غربی	
دانشگاه فردوسی مشهد	امریکا	جورج تاون واشنگتن دی سی
دانشگاه جندی شاپور	امریکا	تدریس ۳۰ استاد امریکایی در این دانشگاه
دانشگاه آزاد ایران	انگلستان	دانشگاه آزاد لندن (Open University)
دانشکده صنعت نفت آبادان	انگلستان	
دانشگاه تربیت معلم	فرانسه تا سال ۱۳۵۲ - آمریکا پس از سال ۱۳۵۲	دانشگاه کالیفرنیا

○ ۵۹ دانشگاه آمریکایی به سرپرستی کالجها و دانشگاههای ایرانی مشغول بودند (William – H. Forbis, 1980)

○ در اواخر سال ۱۳۵۵ (پانزده دانشگاه ایرانی در مجموع دارای ۴۲ لینک رسمی با ۳۲ دانشگاه ایالات متحده امریکا بودند) (Thomas Labelle, 1999)

نمونه شکست سیاست (برنامه JET)

- هدف: Mass Internationalization
- Reform در برابر فشارهای غرب از ۱۹۹۰ به بعد
- تنوع قومی، مذهبی، فرهنگی (کاهش انسجام اجتماعی بالا)
- قبلا در دوره میجی استخدام ۳۰۰۰ مستشار خارجی جواب نداد
- معلم زبان، هماهنگ کننده روابط بین الملل و مشاور مبادلات ورزشی
- سه وزارت کشور-آموزش-خارجه مسئول اجرا
- با گذشت سی و یک سال از برنامه، ۸۴۸ شرکت کننده در سال ۱۹۸۷ از چهار کشور، به ۵۱۶۳ نفر از ۴۴ کشور در ۲۰۱۵ جهان رسید.
- طرح جدید (تاسیس چند دانشگاه بین المللی plan3)

تعريف بين المللى شدن آموزش عالی (KNIGHT)

فرآیند تلفیق ابعاد بین المللی، بین فرهنگی و جهانی در اهداف،
ماموریتها، کارکردها و نیز عرضه آموزش عالی

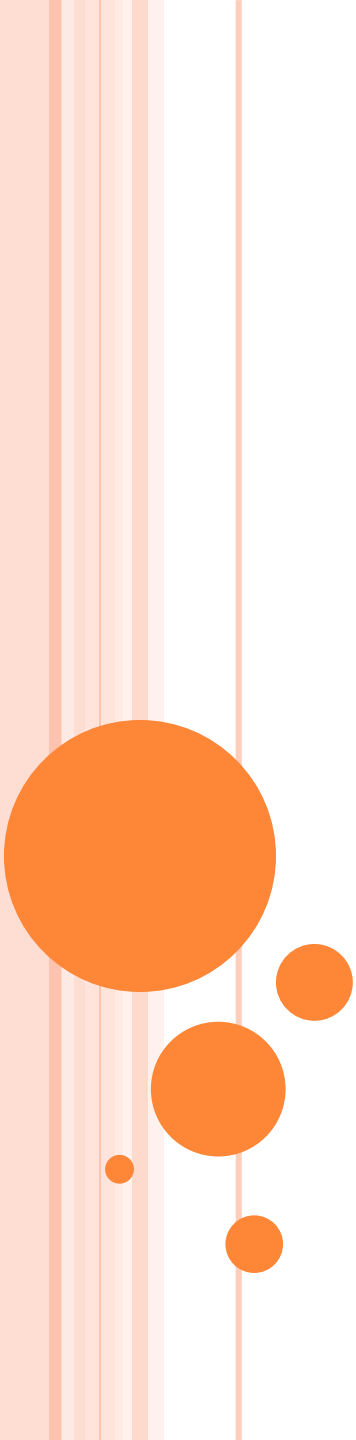
ما متوجه شدیم که بین‌المللی‌سازی برای اعضای هیئت علمی مختلف معنای متفاوتی دارد و این دیدگاه‌ها به شدت توسط مجموعه منحصر به فرد هر عضو هیئت علمی از تجربیات بین‌المللی گذشته شکل می‌گیرد ([Naveen C. Amblee](#) & [Deepak Dhayanithy](#))

تعبیر پژوهشگرازمین المللی بودن چیست؟

- قوی شدن تدریجی دانشگاه و سرریز شدن به محیط پیرامون
- بین المللی بودن یک فرهنگ است (فرهنگ کیفیت- کلاس جهانی فکر کردن- چندزبانگی و چندفرهنگی)
- روح همکاری (collaboration) و شراکت/ کار کردن با دیگران/ رویکرد انسانی
- فهم بافتار و محیط بین الملل با تمام پیچیدگیهای آن
- پاشنه آشیل بین المللی شدن فهم درست جهان است.

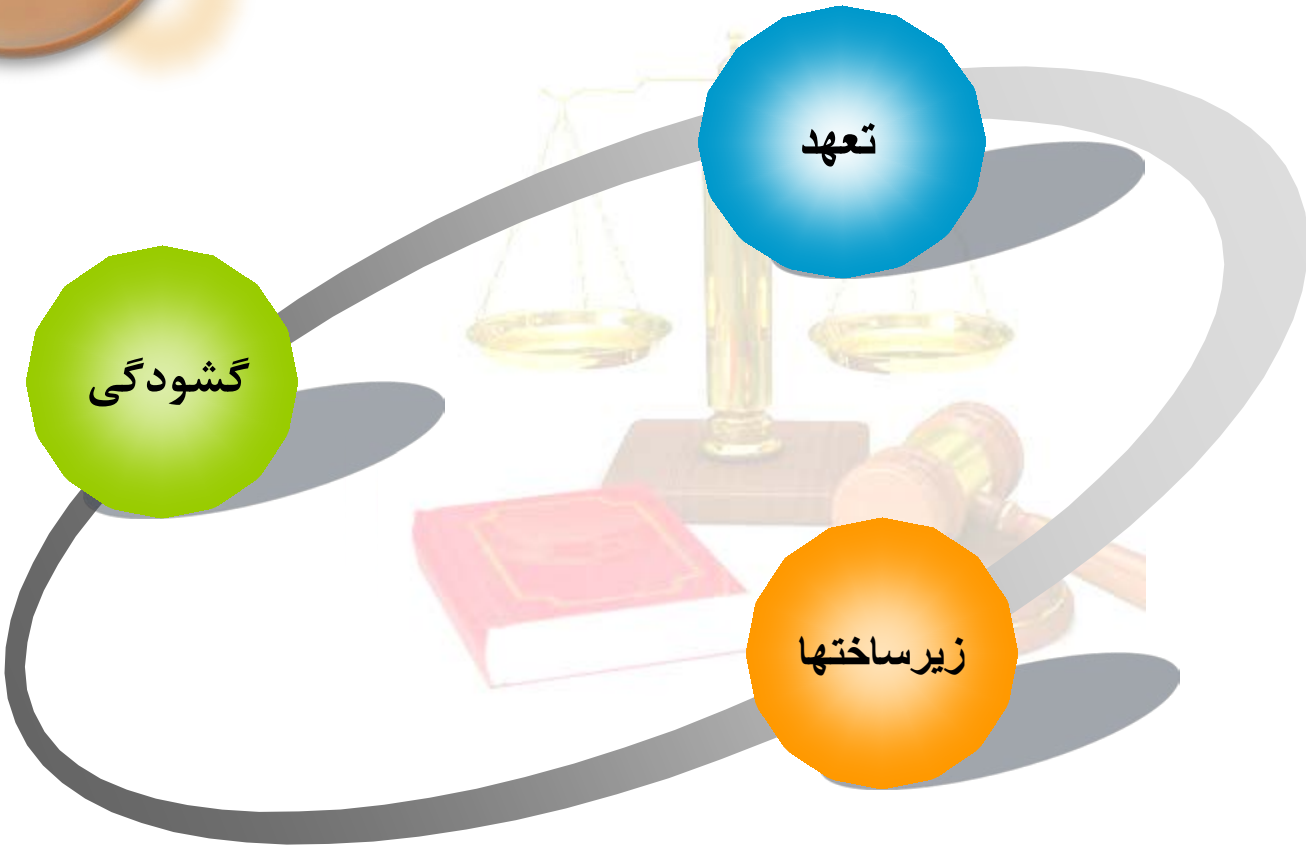

"بین المللی شدن به عنوان کاری تلقی می شود
که موسسات آموزش عالی انجام می دهند در حالی
که جهانی شدن چیزی است که برای آنها اتفاق می
افتد" (میچل و نیلسن، ۲۰۱۲: ۳).

1

زمینه سازها

1

سه جریان قوی سازنده تحرک

عوامل فشار/انگیزشی

1

عوامل کشش / جذب / مقصد

2

عوامل شخصی مرتبط باعامل کنشگر

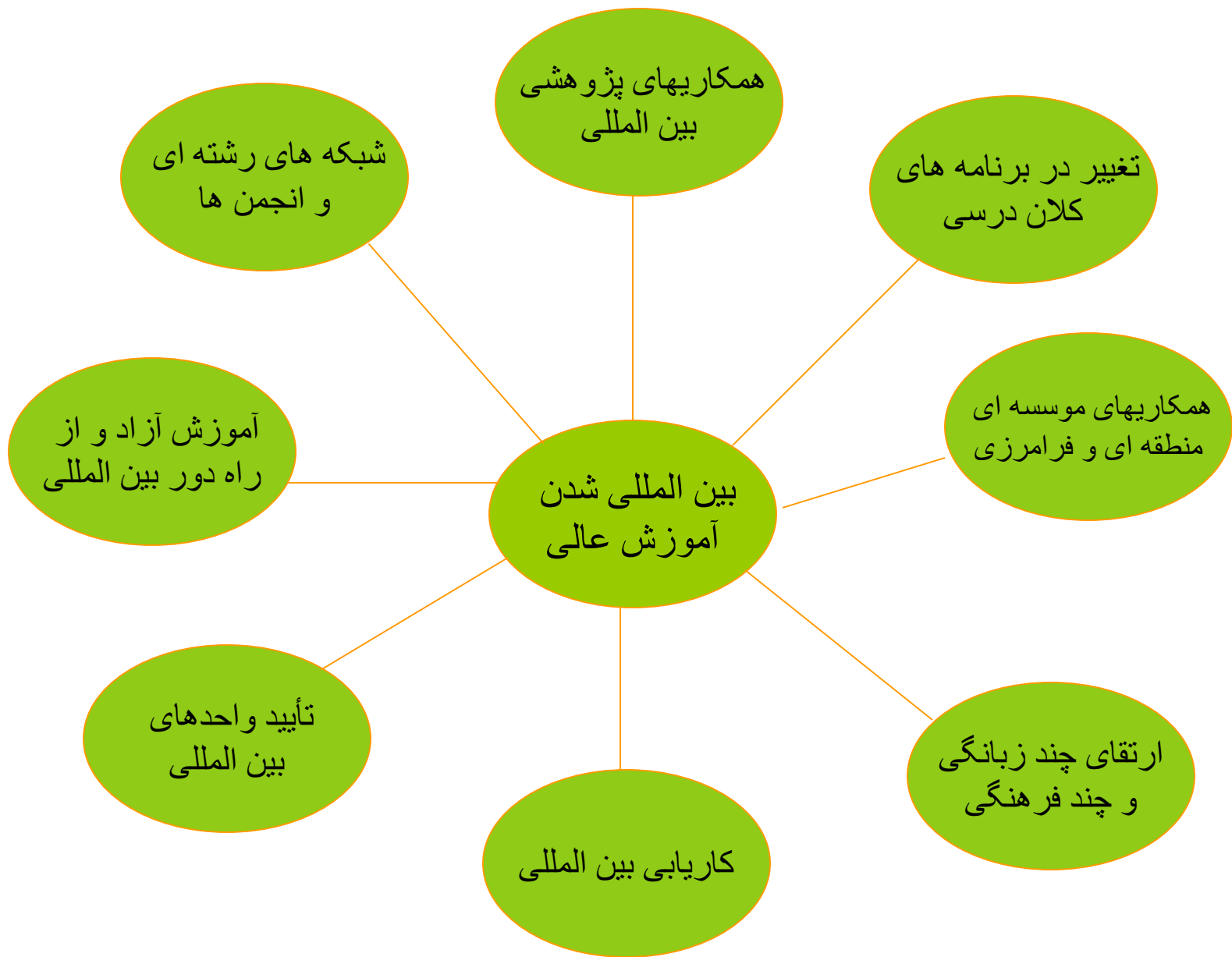
3

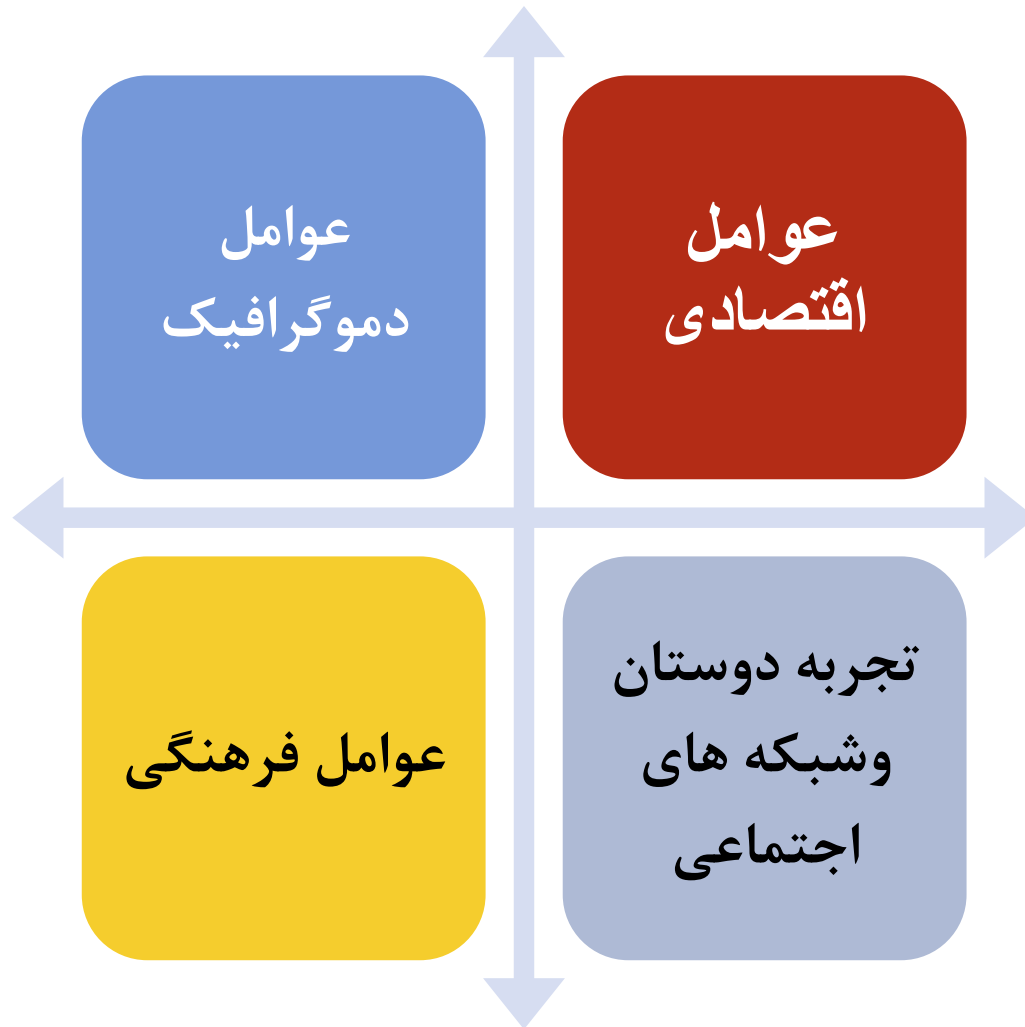
ابعاد و جنبه ها

- مشارکت در فرهنگ جهانی (لامبی و فومکت، ۲۰۱۵)
- پذیرش تفاوت و تنوع یا عدم همگنی (لامبی و فومکت، ۲۰۱۵)
- چند فرهنگی شدن آموزش عالی (Lopez &)
(Kambutu, 2011, Yamini & Miri 2016)
- اصلاح فرهنگ سازمانی (Sporn, 1996)
- زیر ساخت زبان (ذاکر صالحی، ۱۳۹۱. کارشکی و همکاران، ۱۳۹۰)
- توسعه شایستگی های میان فرهنگی اعضای هیات علمی (نظر زاده ، پور کریمی، ذاکر صالحی، ۱۳۹۵)
- توسعه راهبردهای ارتباطی ، سیاسی، خدماتی و دانشگاهی (خراسانی، اباصلت، ۱۳۹۵)

پیشران های اصلی (سطح کلان)

روندهای اصلی (BEDENLIER, 2016)

ابعاد وارکان

اجتماعی

سیاسی

فرهنگی

مدیریتی و سازمانی

حقوقی

اقتصادی

برنامه پژوهشی

برنامه آموزشی

زیرساخت زبان

مقوله‌های اصلی	مقوله‌های فرعی
محیط بین‌الملل	محرک‌های جهانی شدن
	تعاملات علمی فرهنگی بین‌المللی
	فضای مساعد دیپلماتیک
	تصویرسازی از مشارکت علمی
	خودآگاهی فرهنگی
محیط داخلی	شناخت فرهنگی
	پذیرش تنوع فرهنگی
	دیگرپذیری و مدارای فرهنگی

مقوله‌های اصلی	مقوله‌های فرعی
حکومت	تقسیم کار ملی
	گشودگی
	انعطاف ساختارهای مدیریتی
	تعهد به بین‌المللی شدن
دانشگاه و مراکز آموزش عالی	اصلاح ساختار دانشگاه
	اصلاح مدیریت دانشگاه
	فرهنگ دانشگاهی مناسب
	استقلال دانشگاهی

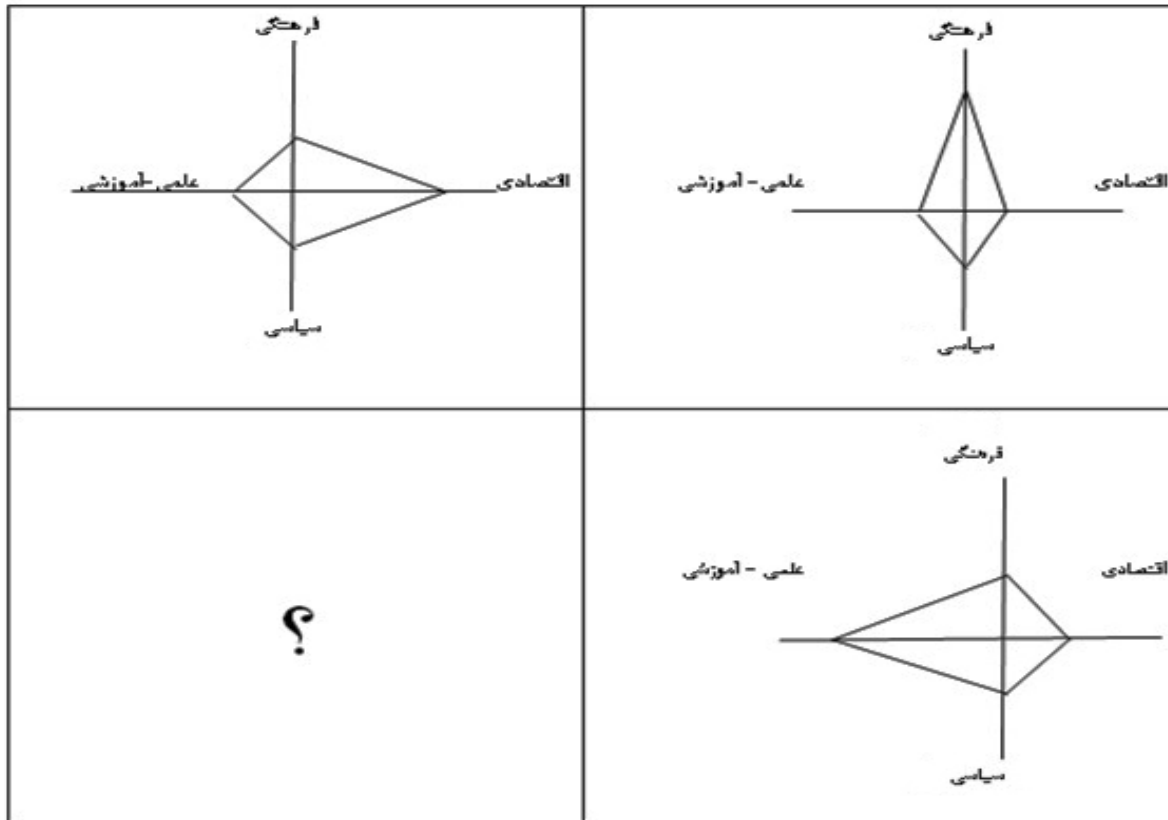

وضعیت ما از نظر جذب دانشجوی بین المللی

سه الگوی کلان

الگوی ایران در دهه ۸۰-۱۳۶۰

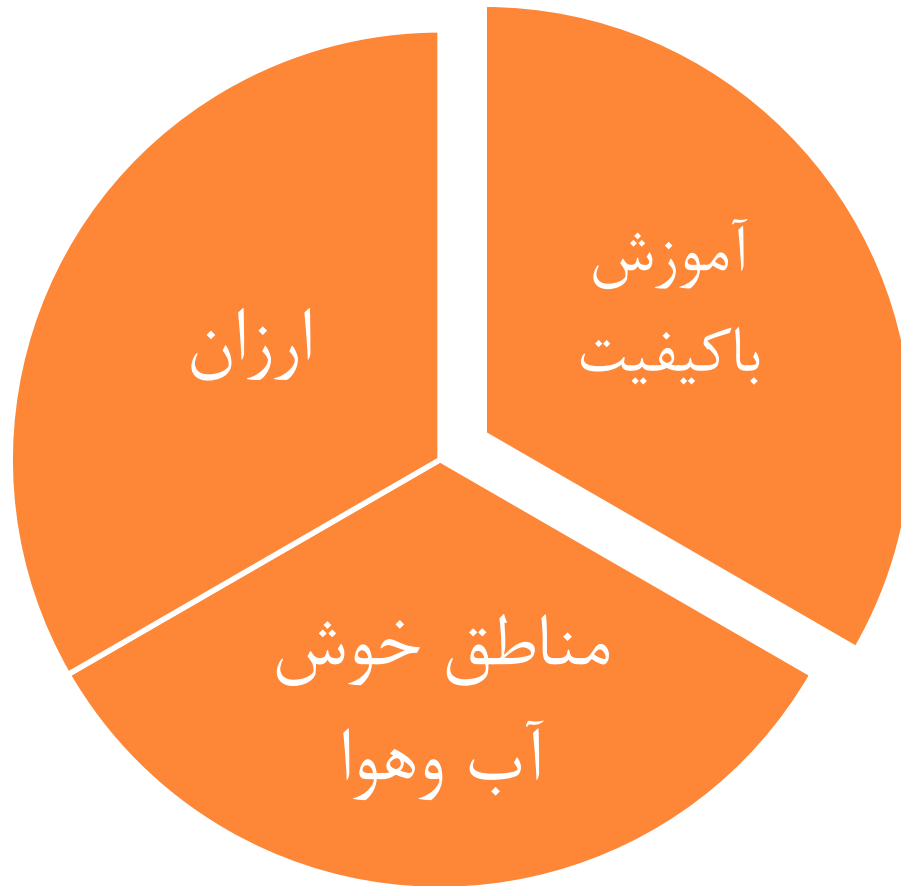
الگوی استرالیا، کانادا، انگلستان، مالتی

الگوی ایران در دهه ۱۴۰۰-۱۳۹۰

الگوی آلمان

راهبرد عام (ژنریک)

بین المللی شدن درخانه (HELMES, 2015)

موضوعات مربوط
به برنامه درسی

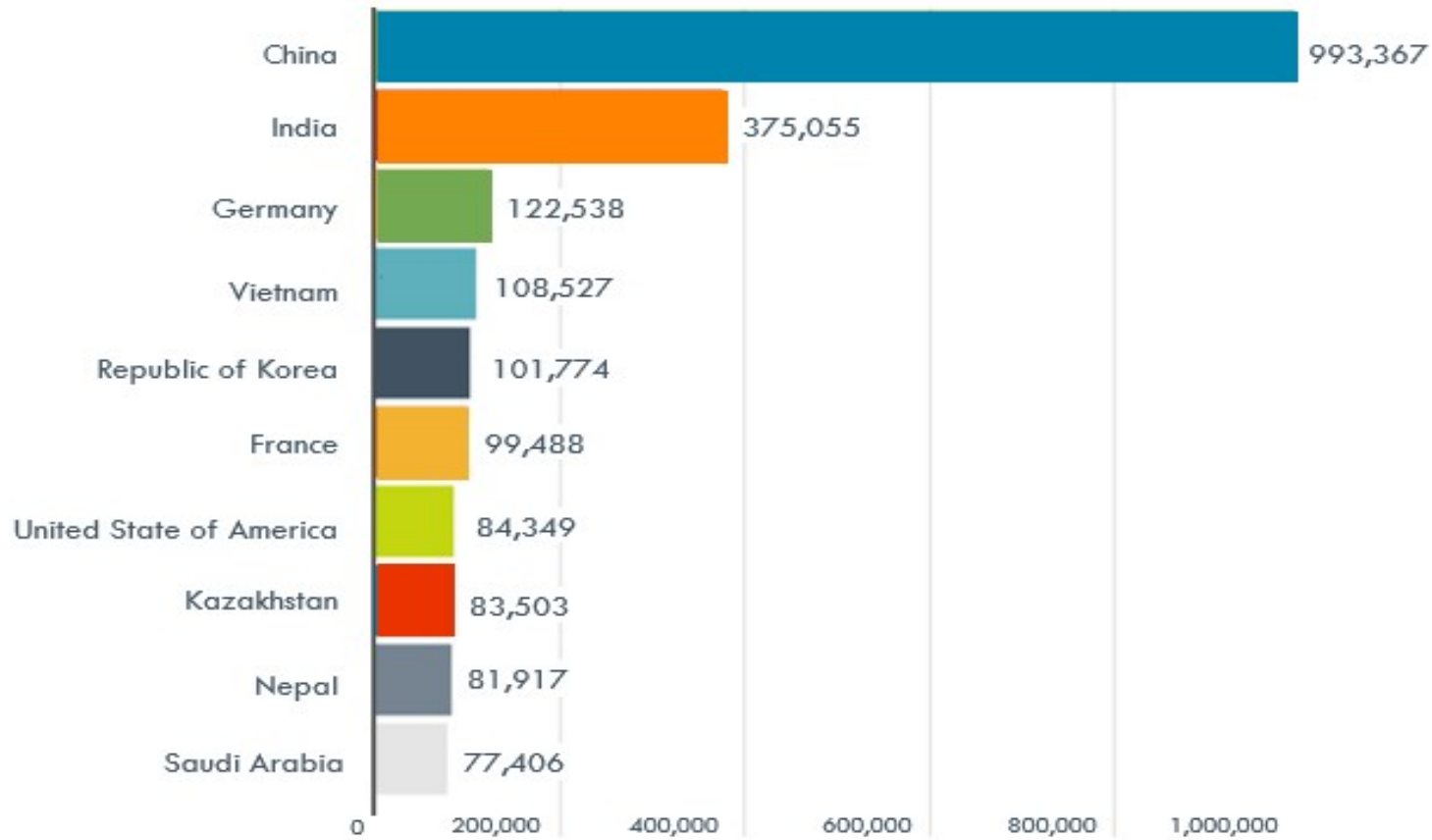
• تمرکز بر محتوا و دوره های آموزشی برای
ایجاد بنیاد دانش جهانی و صلاحیت فرهنگی
دانشجویان

مداخله نهادی
گسترده

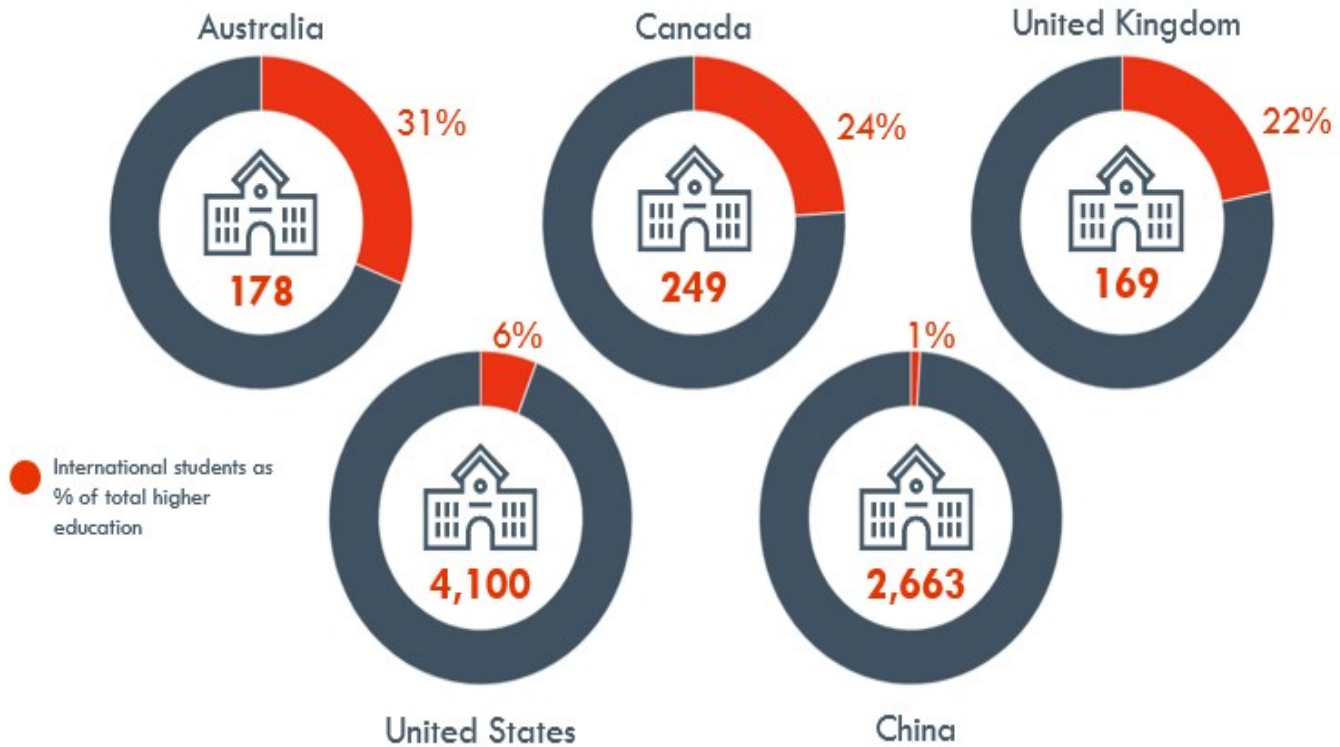
• درگیرسازی همه

کشورهای دانشجوی فرست-UNESCO 2020

SOURCE: PROJECT ATLAS, 2020

Moving minds: Opportunities and challenges for virtual student mobility in a post-pandemic world

الگوهای تحرک دانشجویی: جذب، تبادل، تحرک

- Physical student mobility (PSM)
- Virtual student mobility (VSM)
- Hybrid student mobility (HSM)

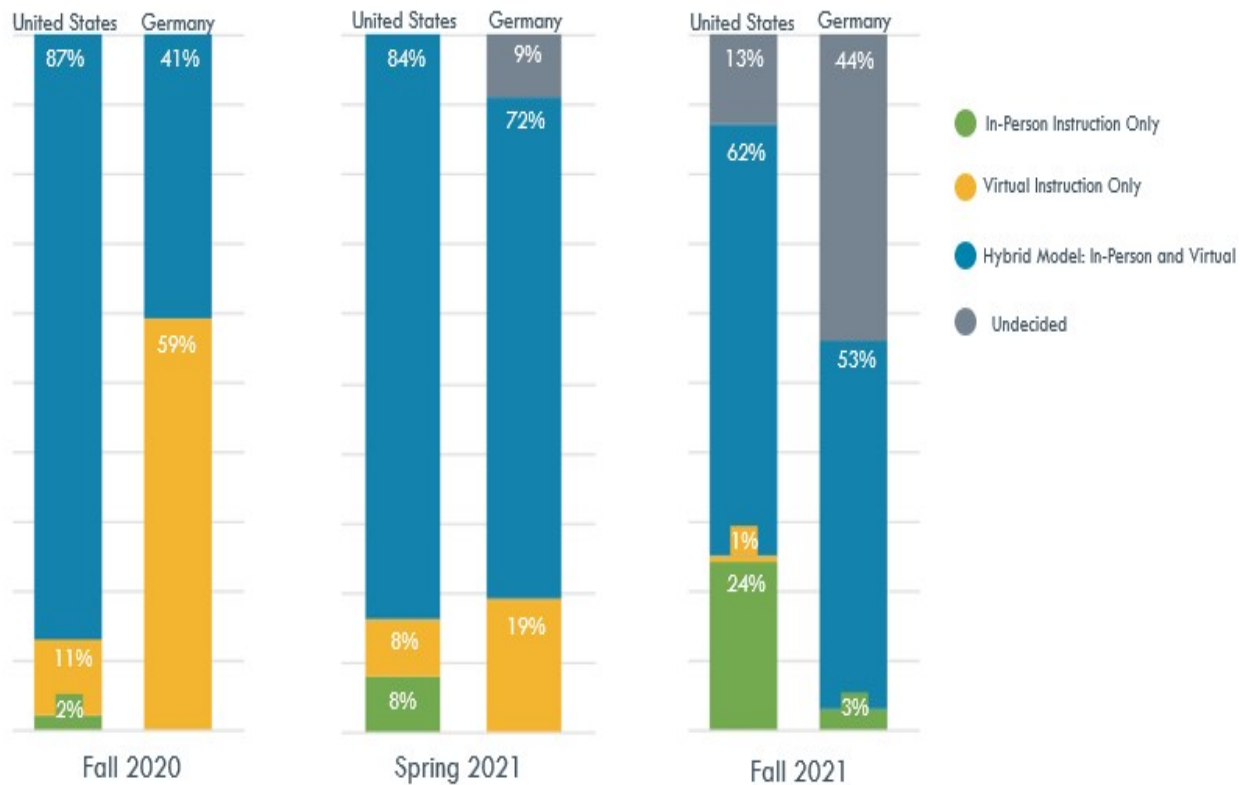

الگوی مجازی

امریکا: ترکیبی ۶۲٪ حضوری ۲۴٪ مجازی ۱٪

آلمان: ترکیبی ۵۳٪ حضوری ۳٪

SOURCE: MARTEL & BAER, 2021; DAAD, 2021

پیچیدگی و درهم تنیدگی عوامل

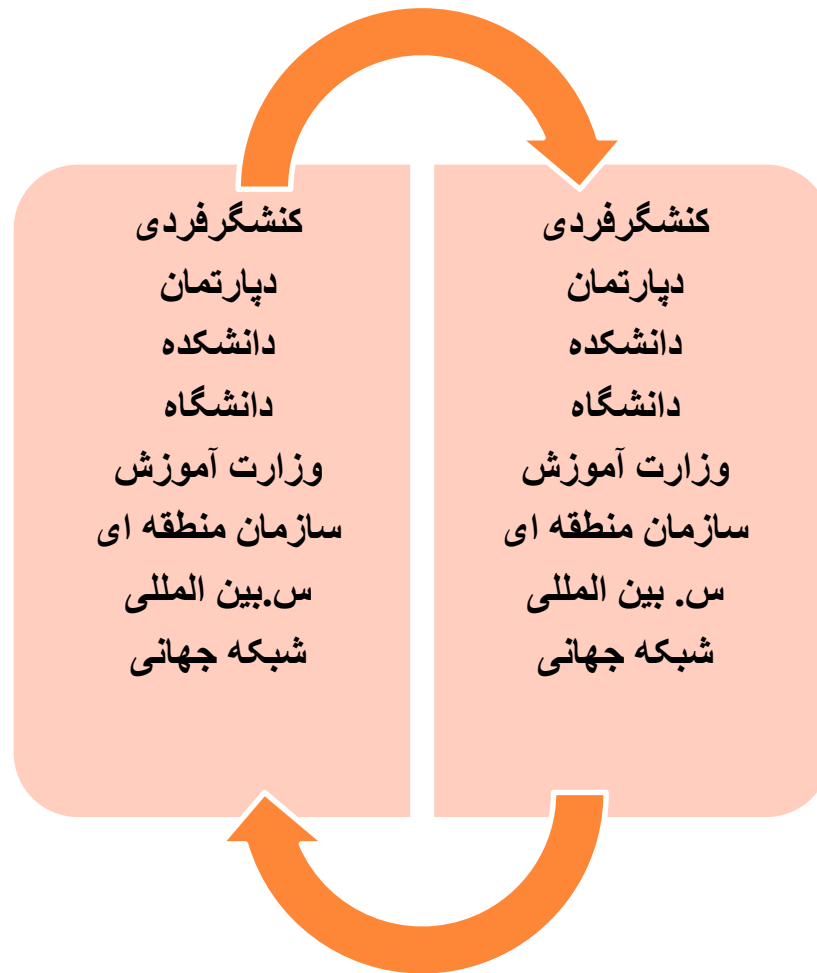
- مسئله را نباید صرفاً به موضوع ورود و ثبت نام تعدادی دانشجو تنزل داد، بلکه باید کلیه پویایی‌ها و پیچیدگی‌های مسئله دیده شوند. شاید نیمه کاره رها کردن تحصیل در کشور ایران توسط بخشی از دانشجویان خارجی به مجموعه‌ای از عوامل سیستمی برمی‌گردد و صرفاً یک تصمیم آنی و شخصی نیست. جذب و ماندگاری دانشجویان خارجی می‌تواند همچنین تحت تأثیر تجربه دوستان و شبکه‌های اجتماعی و عوامل فرهنگی دیگر باشد.
- هم‌اکنون سازمان‌های دانشجویی و شعبه‌های محلی آنان و گروه‌های پشتیبانی و برنامه‌های دوستان (**Buddy programmes**) در این زمینه فعال‌اند.
- جوانان برای ادامه تحصیل در خارج از کشور درباره پیشینه کشور مورد نظر، شرایط و انگیزه دانشجویان قبلی، هزینه‌ها و مزایای تحصیل تحقیق می‌کنند و سپس، برای تحصیل در آن کشور تصمیم می‌گیرند. بنابراین، کشورهایی که خواهان جذب دانشجویان هستند، باید فرایند تصمیم‌گیری متقاضیان و خانواده آنان را برای جابه‌جایی واکاوی کنند. این کشورها باید از نظر جامعه‌شناسی، روانشناسی، علوم تربیتی، تحقیقات شبکه‌ای و حتی گردشگری به این امر بنگرند.
- اکنون این پرسش جدی مطرح است که آیا دلیل تحرک دانشجویی دستیابی به سرمایه فرهنگی شخصی یا فرار از جبرهای ساختاری است؟

نقش و جایگاه اعضای هیات علمی

الگوهای تعامل و ارتباطات اعضای هیات علمی

حوزه های اصلی مشارکت: تجربه مینه سوتا

- بین المللی کردن برنامه درسی
- بهبود مهارت های بین فرهنگی دانشجویان
- فعالیتهای آموزشی و پژوهشی خارج از کلاس درس

عوامل محدودکننده همکاری اعضای هیات
علمی BEATTY, MATTHEW R, 2013

مطالعه دانشگاه مینه سوتا

منابع ناکافی

برنامه ریزی نهادی

سیاستهای ارتقا و تصدی

فقدان نقشها و مسئولیتهای ضمنی

DE MEYER,S STRATEGIC DRIVERS

- یکی از محرک ها تمایل مؤسسات به استفاده از مزیت پایه اصلی خود و افزایش سرمایه است. این اغلب شامل استخدام دانشجویان بین المللی در درجه اول برای ایجاد درآمد یا حتی برای صادرات ایده است. (*leverage their home base advantage*)
 - دسته دوم بر اساس تمایل به غنی سازی پایگاه خانه است. در این دسته، مؤسسات با هدف جذب دانشجویان بین المللی و /یا مشارکت در برنامه های تبادل دانشجو عمدتاً «به منظور بهبود بازار خود هستند». (*enrich the home base.*)
 - دسته سوم محرک های استراتژیک مبتنی بر یادگیری از جهان است. (*learning from the world*) «تعدادی از مؤسسات به این نتیجه رسیده اند که تحقیقات در واقع محرک اصلی بین المللی شدن آنها است». مؤسساتی که با یادگیری هدایت می شوند متوجه می شوند که برای بهره بردن از دانش ضمنی موجود در مکان های مختلف در سراسر جهان، باید از طریق حضور فیزیکی در این مناطق با یکدیگر همکاری کنند.
- مؤسسات این دانش پراکنده را می گیرند و آن را در سیستم های خود ادغام می کنند

تعریف و دیدگاه اعضای هیات علمی
محرک های اعضای هیات علمی
(مطالعه پدیدارشناسی ناوین و دیپاک در هندوستان)

How Faculty Members Develop Views on Internationalization: The Case of a Top-Ranked Indian Business School

[Naveen C. Amblee](#) and [Deepak .Dhayanithy](#) [View all authors and affiliations](#)

[Volume 13, Issue 3](#)

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1745499918795587>

Faculty	PhD	International experience	Meaning	Primary driver	Secondary driver
Pavan	India	Working in Singapore	Learning beyond boundaries	Global learning	
Ajay	India	Teaching in Asia, Europe, Africa	Learning from interactions with people from varied geographies	Enrich home base	
Jagan	United States	PhD in United States	Global standards and cross-cultural perspectives	Global learning	Enrich home base
Karan	India	Fulbright in United States	Exposure to other parts of the world	Enrich home base	Leverage home base
Vishal	UK	PhD and work experience in UK	Exposure to foreign business schools	Enrich home base	
Ravi	India	Teaching in Asia, Europe	Movement of ideas and people	Leverage home base	Enrich home base

سایر محرک ها و پیشرانها

- ✓ برنامه توسعه فردی
- ✓ برنامه توسعه و بالندگی اعضای هیات علمی (FD)
- ✓ توانایی فردی مانند تسلط به زبان دوم
- ✓ تجربه تحصیل و زندگی در خارج از کشور
- ✓ دسترسی به بانکهای اطلاعاتی و اینترنت پرسرعت و....
- ✓ تعهد دانشگاه به بین المللی شدن
- ✓ رهبری سازمانی
- ✓ شیوه های سازمانی

تأثیرات درک شده بین المللی شدن بر اعضای هیئت علمی :

در سطح فردی: این تأثیرات می تواند شامل توسعه شخصی و حرفه ای، شهرت بین المللی، ارتقاء و تصدی باشد.
در سطح نهادی : بین المللی کردن برنامه درسی، حساسیت نسبت به دانشجویان بین المللی، و پرداختن به هژمونی انگلیسی-آمریکایی با توجه به دیدگاه ها و ساختارها را در بر گیرند.

در سطح جهانی : شبکه های دانش جهانی، رقابت دانشگاهی، کاهش ناهمگن سازی و افزایش کثرت سازی را در بر گیرند (BEDENLIER AND ZAWACKI-RICHTER, 2015).

مطالعه فریسن در کانادا چه می گوید؟

- فریسن (۲۰۱۳) انگیزه‌ها و دلایل اعضای هیئت علمی را برای مشارکت در فعالیت‌های بین‌المللی مورد مطالعه قرار داد و به این نتیجه رسید که اعضای هیئت علمی کانادا در درجه اول بین‌المللی شدن را بر اساس **روابط شخصی** بین اعضای هیئت علمی در کانادا و خارج از کشور می‌دانند.
- اعضای هیئت علمی کانادایی نیز بین‌المللی شدن را مفهومی پیچیده و قابل تغییر می‌دانستند (ضرورت آشنایی زدایی)
- بعلاوه، هیئت علمی کانادایی بین‌المللی شدن را به عنوان بهبود کیفیت تحقیق، تدریس و مدیریت/خدمات درک کردند

How to engage faculty in curriculum internationalisation

Jiangyuan Zhou 20 April 2019

<https://www.universityworldnews.com/post.php?story=2019041510015080>

يازده درس ژو

- **Lesson 1: Break the 'Iron Cage'**
- **Lesson 2: Create a shared language**
- **Lesson 3: Emphasise faculty's ownership of the curriculum**
- **Lesson 4: Realise the dynamic nature of curriculum internationalization**
- **Lesson 5: Make the case for curriculum internationalization**

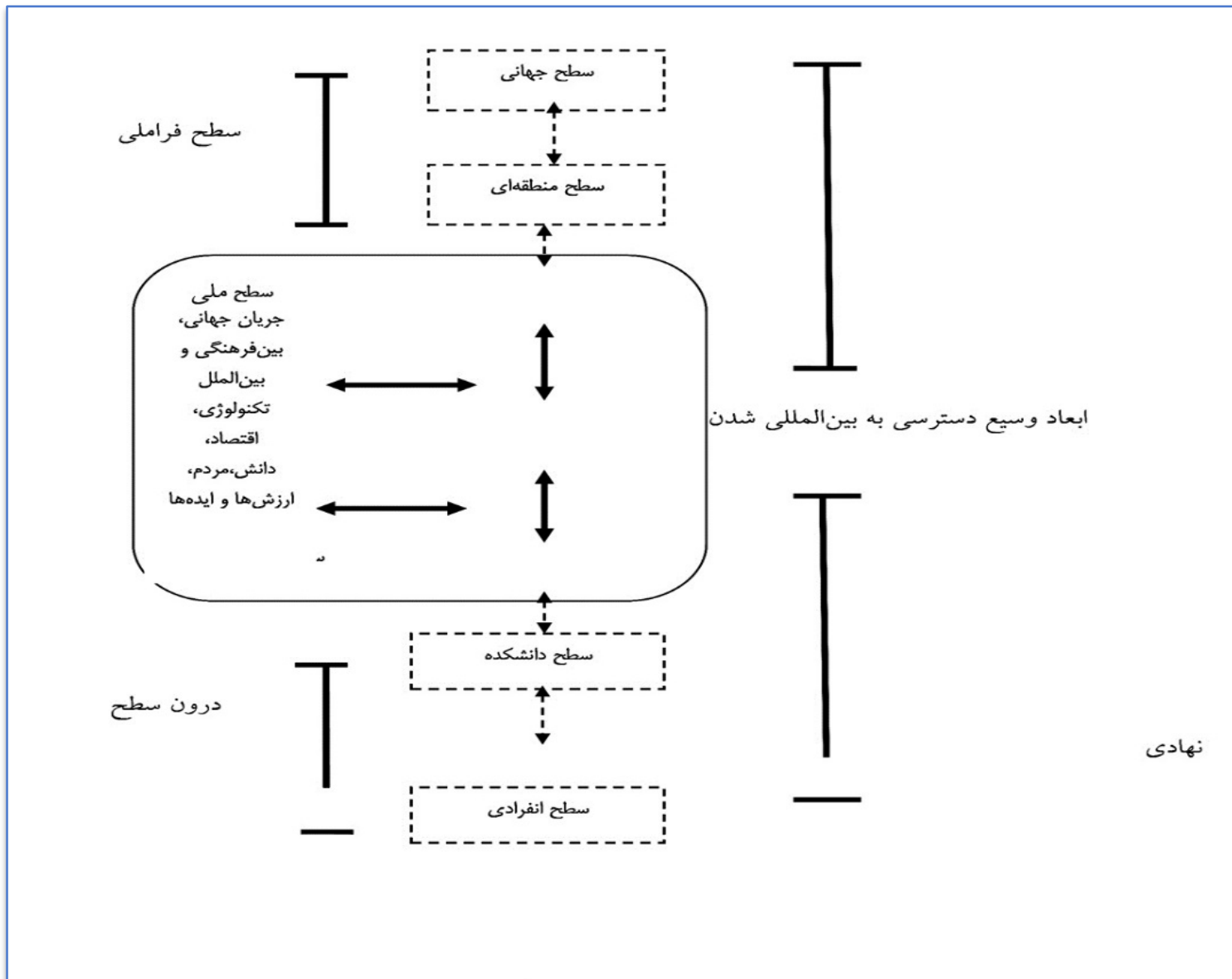

ادامه

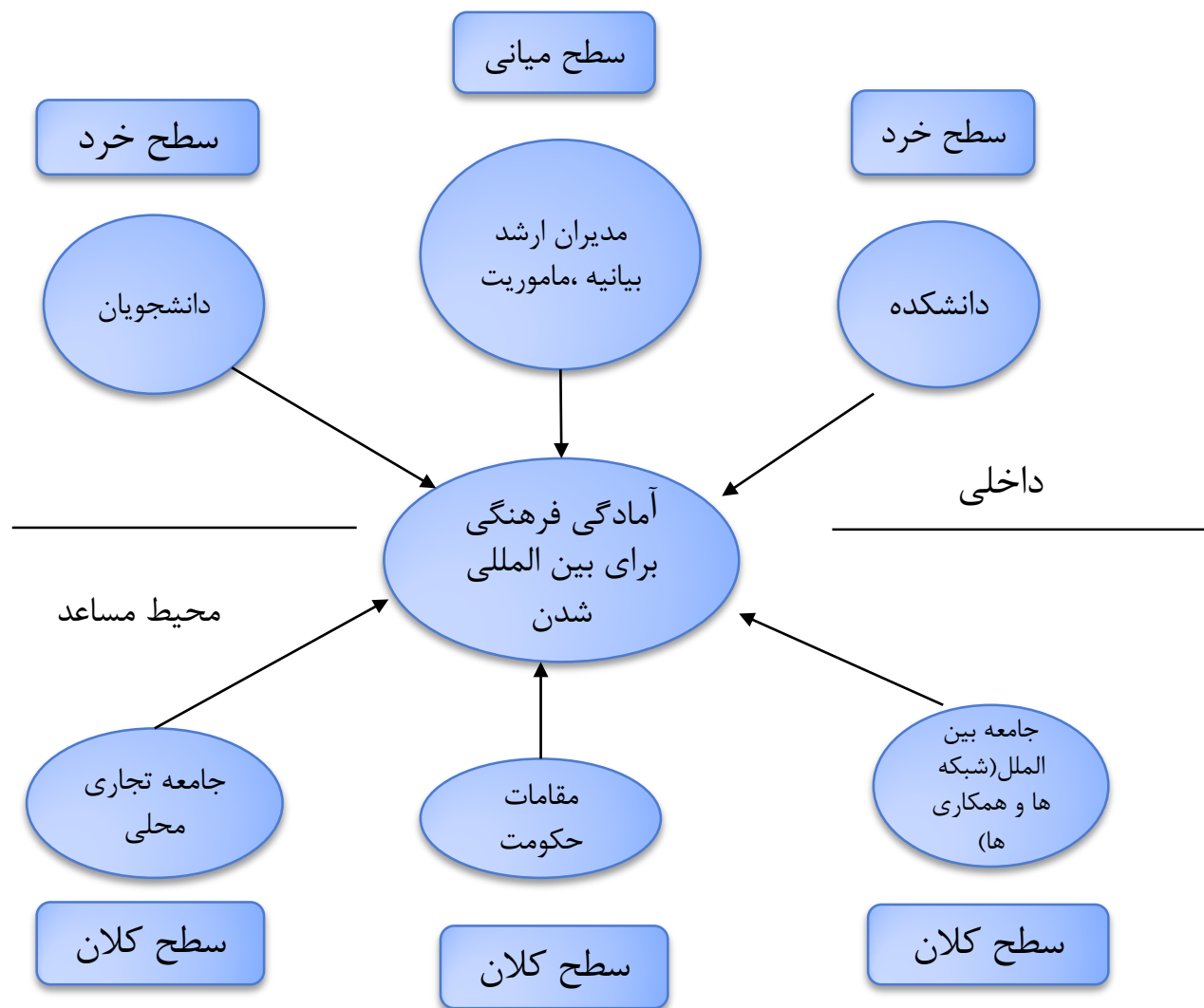
- **Lesson 6: Align curriculum internationalisation with other institutional initiatives**
- **Lesson 7: Go beyond the classroom**
- **Lesson 8: Focus on students and learning outcomes**
- **Lesson 9: Focus on specific groups**
- **Lesson 10: Narrow your focus when you internationalise the curriculum**
- **Lesson 11: Provide smaller bites**

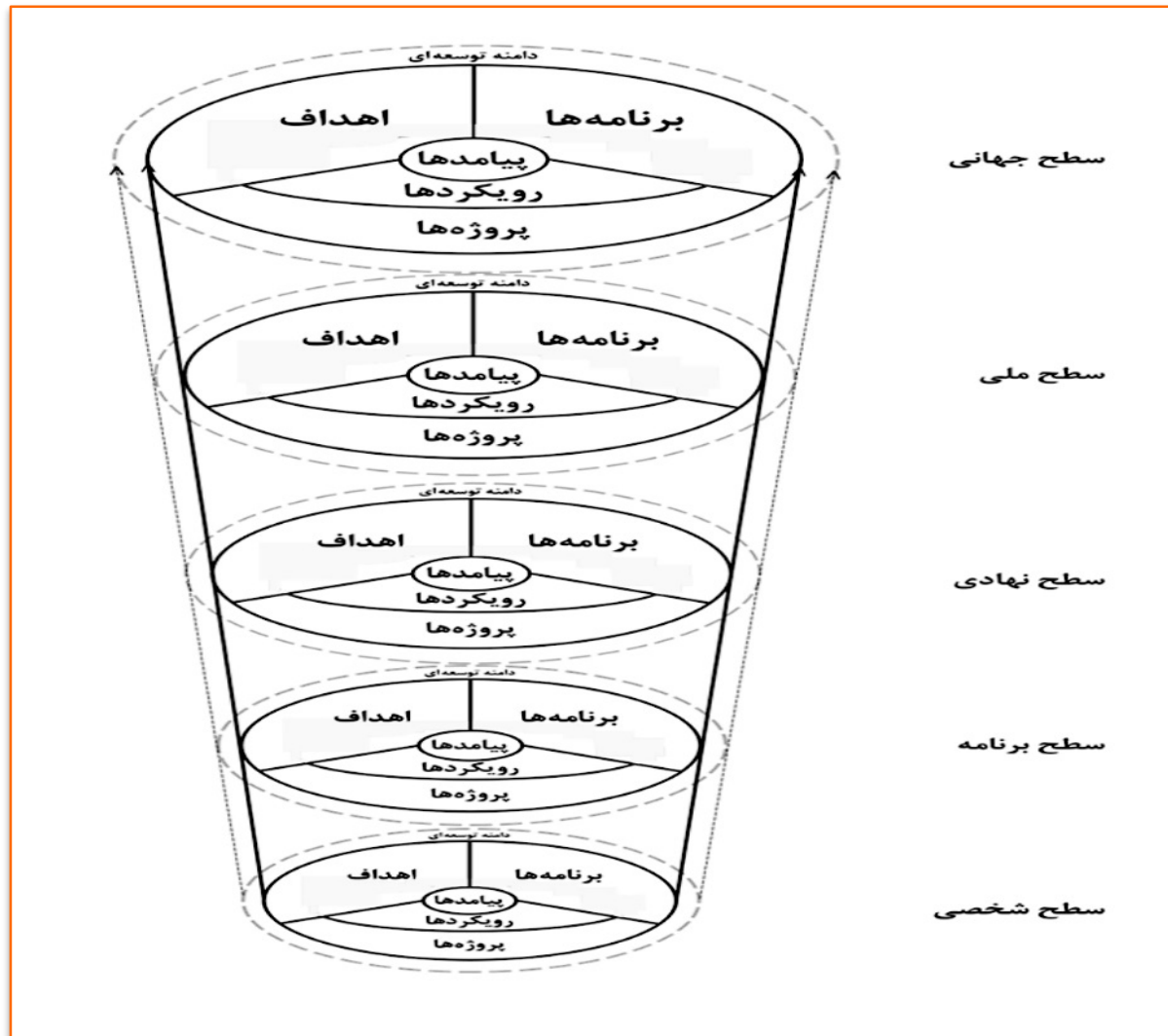
مدل ابعاد وسیع دسترسی به بین‌المللی شدن (ساندرسون، ۲۰۰۷)

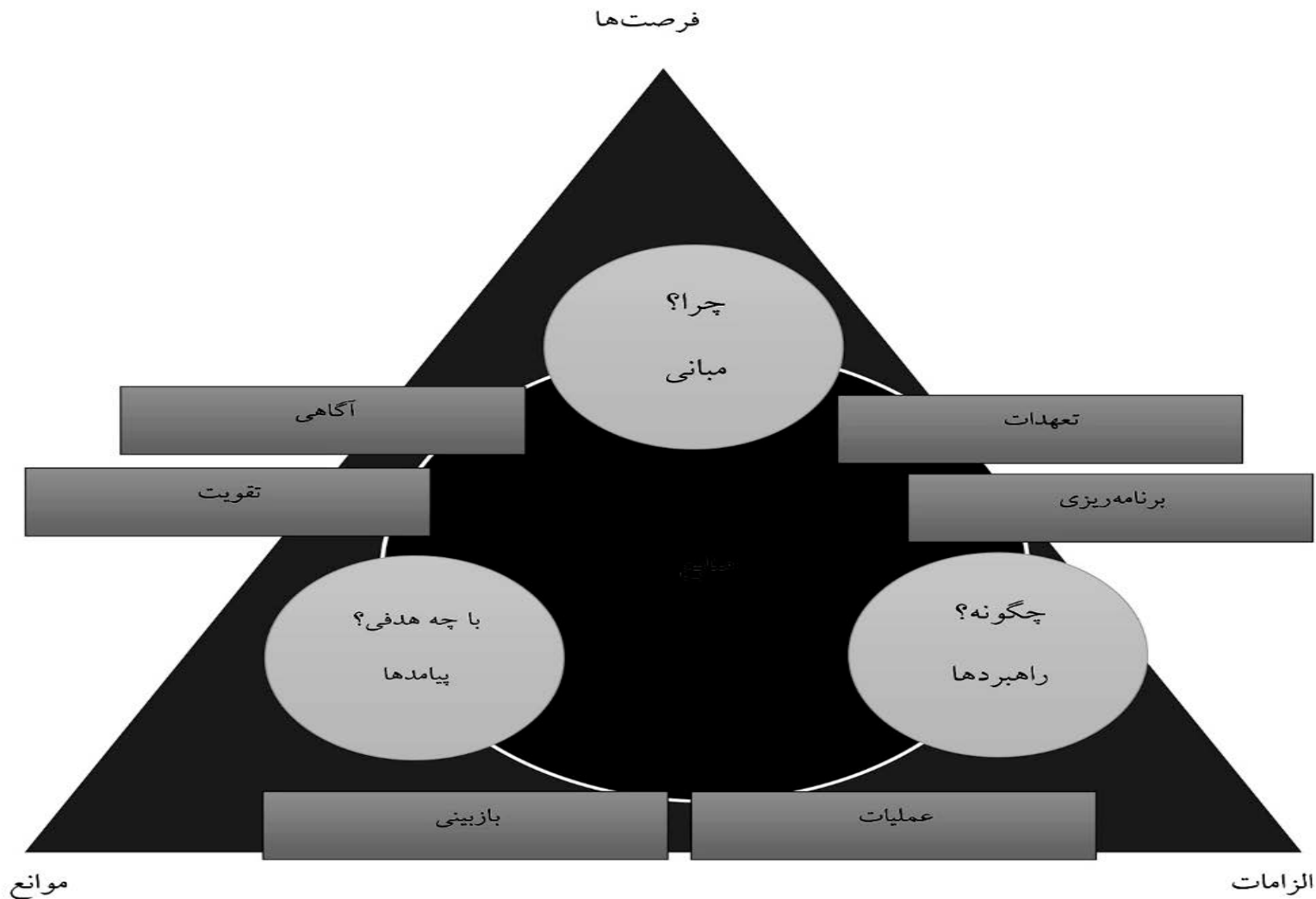
مدل آگنو و وانبالکوم: آمادگی فرهنگی برای بین‌المللی شدن

مدل دینامیک بین‌المللی شدن (ZHOU, 2016)

(RUMBLEY, 2010) مدل دلتا برای بین‌المللی شدن

جمع بندی (توصیه ها)

- درک عمومی و تعهد فراگیر در همه سطوح ولایه ها
- تجربه/عمل/استمرار/انباشت/پراکتیس/education Iran
- تنظیم و تسهیل رابطه/هماهنگی/بخش با بخش/بخش با فرا بخش
- تخصیص منابع پایدار
- ارتقا از یک سیاست سازمانی و بخشی به سطح سیاست عمومی
- توجه به همه ارکان پروسه تغییر (یک پروژه نیست)
- شکستن مقاومت در برابر تغییر (برنامه های فرهنگی)
- توجه به هر سه پیشران استراتژیک دی مایروسایر پیشرانها
- پنجره های گشوده برای مشارکت (۳۰ نوع فعالیت)

با تشکر از توجهتان

